

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

SEDMIČNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA

30.09.2024. – 04.10.2024.

ODJELJENJE ZA BANKARSTVO, SLUŽBA FRONT OFFICE

Sarajevo, 07.10.2024. godine

SEDMIČNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA

30.09.2024. – 04.10.2024.

Tabela 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obaveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan									
	27.9.24	-	4.10.24	27.9.24	-	4.10.24	27.9.24	-	4.10.24							
2 godine	2,08	-	2,20	↗	3,56	-	3,92	↗	3,94	-	4,14	↗	0,37	-	0,37	↗
5 godina	1,95	-	2,07	↗	3,51	-	3,80	↗	3,82	-	4,02	↗	0,50	-	0,50	↗
10 godina	2,13	-	2,21	↗	3,75	-	3,97	↗	3,98	-	4,13	↗	0,85	-	0,89	↗

Tabela 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi			
	27.9.24	-	4.10.24	
3 mjeseca	2,963	-	3,055	↗
6 mjeseci	2,872	-	2,856	↘
1 godina	2,500	-	2,552	↗

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obaveznica

Graf prikazuje krive prinosa Njemačke (zelena), SAD (plava), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasta) za period od 3 mjeseca do 30 godina na dane 04.10.2024. godine (pune linije) i 27.09.2024. godine (isprekidane linije). Na donjem dijelu grafra je prikazana razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

EUROZONA

Tokom prošle sedmice došlo je do prilične korekcije prinosa obaveznica eurozone naviše, a posebno na prednjem i srednjem dijelu krive. Prinosi njemačkih obaveznica su povećani za 8 do 13 baznih poena, prinosi francuskih obaveznica za 7 do 10 baznih poena, a prinosi italijanskih obaveznica 6 do 16 baznih poena. Najveći uticaj na ovakva kretanja prinosa imali su objavljeni ekonomski podaci za SAD, koji su ukazali na snažno tržište rada i još uvijek jaku ekonomiju ove zemlje. S druge strane, objavljinjem finalnih podataka potvrđeni su preliminarni podaci koji su pokazali da je stopa inflacije u eurozoni dostigla nivo ispod ciljanih 2%, te da je zabilježila najniži nivo od aprila 2021. godine, što je uticalo na to da se povećaju očekivanja dodatnih smanjenja kamatnih stopa ECB. Na kraju prošle sedmice mogućnost smanjenja kamatnih stopa na oktobarskoj sjednici, za 25 baznih poena, na tržištu novca iznosila je preko 90%.

Predsjednica ECB Lagarde je izrazila optimizam u vezi sa kontrolisanjem inflacije, sugerujući da će ECB to predstaviti na oktobarskoj sjednici jer je u govoru nagovijestila momentum ka smanjenju kamatnih stopa. Navela je i da bi inflacija mogla privremeno da zabilježi rast u IV kvartalu, zbog ranijeg pada cijene energenata, ali da je uvjerenja da će se vratiti na ciljani nivo. Ostali članovi UV ECB u svojim izjavama su također izrazili očekivanja stabilizacije inflacije, te nisu isključili mogućnost još jednog smanjenja kamatnih stopa već u oktobru. Istovremeno, veći broj članova je ukazao na silazne rizike po pitanju ekonomije eurozone, koja pokazuje znakove slabljenja. Također, neki članovi su ukazali na zabrinutost oko hlađenje evropskog tržišta rada i njegovog uticaja na investicije i ekonomski rast.

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantovati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na osnovu njih.

Francuska je objavila plan kojim bi obezbijedila 60 milijardi EUR smanjenjem potrošnje i povećanjem poreza u sljedećoj godini u nastojanju da riješi problem rastućeg budžetskog deficita. Od ovog iznosa dvije trećine bi trebalo da dođe od smanjenja potrošnje ministarstava i zdravstvenog osiguranja, dok bi 20 milijardi EUR bilo prikupljeno putem poreza bogatih pojedinaca, velikih kompanija i "zelenih inicijativa". Ministar finansija Italije Giorgetti je izjavio da Italija planira da, kako bi smanjila svoj budžetski deficit, poveća poreze za kompanije koje su imale najveću korist od nedavnih ekonomskih turbulencija. Cilj je da se deficit dovede ispod 3% do 2026. godine.

Tabela 3: Kretanje ekonomskih indikatora za eurozonu

Red. Br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Stopa inflacije – EZ (prelim.)	SEP	1,8%	1,8%
2.	Temeljna stopa inflacije – EZ (prelim.)	SEP	2,7%	2,7%
3.	Stopa inflacije – Njemačka (prelim.)	SEP	1,8%	1,8%
4.	Stopa inflacije – Italija (prelim.)	SEP	0,8%	0,8%
5.	Stopa inflacije – Irska (prelim.)	SEP	-	0,2%
6.	Stopa inflacije – Portugal (prelim.)	SEP	-	2,6%
7.	Stopa inflacije – Holandija (prelim.)	SEP	3,2%	3,3%
8.	Proizvođačke cijene – EZ (G/G)	AUG	-2,3%	-2,3%
9.	PMI kompozitni indeks– EZ (final.)	SEP	48,9	49,6
10.	PMI indeks prerađivačkog sektora – EZ (final.)	SEP	44,8	45,0
11.	PMI indeks uslužnog sektora – EZ (final.)	SEP	50,5	51,4
12.	Odnos deficit-a i BDP-a – Italija (Q/Q)	II kvartal	-	5,8%
13.	Industrijska proizvodnja – Španija (G/G)	AUG	-0,1%	-0,1%
14.	Industrijska proizvodnja – Francuska (G/G)	AUG	-2,0%	0,5%
15.	Prerađivačka proizvodnja – Francuska (G/G)	AUG	-	0,3%
16.	Stopa nezaposlenosti – EZ	AUG	6,4%	6,4%
17.	Stopa nezaposlenosti – Italija	AUG	6,5%	6,2%
18.	Stopa nezaposlenosti – Belgija	AUG	-	5,4%
19.	Stopa nezaposlenosti – Irska	SEP	-	4,3%
20.	Promjena broja nezaposlenih – Španija (u 000')	SEP	12,0	3,2
21.	Obim maloprodaje – Finska (G/G)	AUG	-	-0,7%
22.	Obim maloprodaje – Irska (G/G)	AUG	-	-2,5%
23.	Maloprodaja – Holandija (G/G)	AUG	-	1,8%
24.	Maloprodaja – Italija (G/G)	AUG	1,3%	0,8%

SAD

Prinosi američkih državnih obaveznica su protekle sedmice zabilježili priličan rast duž cijele krive, a posebno pod uticajem objavljivanja pozitivnih podataka sa tržišta rada (rast broja zaposlenih po svim sektorima u septembru). Nakon objavljivanja navedenih podataka, reducirana su očekivanja tržišnih učesnika da će Fed na novembarskoj sjednici smanjiti referentnu kamatnu stopu za 50 baznih poena.

Zvaničnici Feda su prošle sedmice bili prilično aktivni po pitanju izjava o monetarnoj politici. Predsjednik Feda Powell je naglasio plan postepenog smanjenja kamatnih stopa uz osiguranje ekonomске stabilnosti. Powell je izrazio uvjerenje da će se inflacija kretati ka cilju od 2%, ali je naglasio da će buduće odluke zavisiti od ekonomskih podataka. Iako je inflacija usporena, on je primijetio da je tržište rada oslabilo, ali ostaje i dalje solidno. Investitori očekuju dalje smanjenje kamatnih stopa, ali opreznim tempom kako bi se izbjeglo ponovno pokretanje inflacije. Članica FOMC-a Bowman je ponovila da je inflacija i dalje iznad cilja Feda, zagovarajući odmjeren pristup smanjenju kamatnih stopa. Predsjednik Feda iz Atlante Bostic je istakao da je otvoren za smanjenje referentne kamatne stope za 50 baznih poena u novembru, ako se rast radnih mjesta uspori brže od očekivanog, ciljajući raspon referentne kamatne stope 3,00% -3,25% do kraja 2025. godine. Predsjednik Feda iz Ričmonda Barkin je primijetio napredak u pogledu inflacije, ali je istakao da je prerano da centralna banka proglaši pobedu.

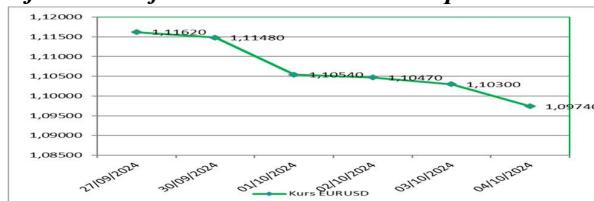
Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantovati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na osnovu njih.

Tabela 4: Kretanje ekonomskih indikatora za SAD

Red. br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	PMI indeks uslužnog sektora (final.)	SEP	55,4	55,2
2.	ISM indeks uslužnog sektora	SEP	51,7	54,9
3.	Broj zahtjeva za hipotekarne kredite	27. sep	-	-1,3%
4.	Porudžbine trajnih dobara (final.)	AUG	0,0%	0,0%
5.	Fabričke porudžbine	AUG	0,1%	-0,2%
6.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć	28. sep	221.000	225.000
7.	Kontinuirani zahtjevi nezaposlenih za pomoć	21. sep	1.830.000	1.826.000
8.	ADP indeks promjene broja zaposlenih	SEP	125.000	143.000
9.	PMI indeks prerađivačkog sektora (final.)	SEP	47,0	47,3
10.	Potrošnja građevinskog sektora (M/M)	AUG	0,2%	-0,1%
11.	ISM indeks prerađivačkog sektora	SEP	47,5	47,2
12.	Stopa nezaposlenosti	SEP	4,2%	4,1%
13.	Promjena zaposlenih nefarmerski sektor	SEP	150.000	254.000
14.	Promjena zaposlenih privatni sektor	SEP	125.000	223.000
15.	Promjena zaposlenih prerađivački sektor	SEP	-8.000	-7.000

Graf 2: Kretanje kursa EURUSD tokom protekle sedmice

USD je aprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURUSD zabilježio pad sa nivoa od 1,1162 na nivo od 1,0974.

VELIKA BRITANIJA

Prema objavljenim podacima, britanska ekonomija je u II kvartalu zabilježila značajniji godišnji rast nego u prethodnom kvartalu. Premjer Starmer namjerava da ubrza rast, a ministarka Reeves i dalje nagovještava moguća povećanja poreza i promjene fiskalnih pravila u predstojećem budžetu. BoE prognozira rast od 0,3% u trećem kvartalu, ali očekuje da će se on kasnije ubrzati kako se inflacija i kamatne stope budu smanjivali. Efektivna kamatna stopa na hipotekarne kredite povećana je na 4,84% sa 4,81%. Raspoloženje među britanskim potrošačima i firmama je pogoršano zbog upozorenja vlade pred objavljivanje novog budžeta, što se može zaključiti prema pesimističnim podacima koji pokazuju da je štednja na najvišem nivou od 2021. godine.

BoE je upozorila da su moguće "oštре" korekcije na finansijskim tržištima Velike Britanije, koje bi mogle izazvati probleme u kreditiranju i više troškove pozajmljivanja. Geopolitički rizici izazivaju zabrinutost među učesnicima na tržištu, a BoE je primijetila da su ti rizici na najvišem nivou od 2008. godine. Rejting agencija Moody's je promijenila izglede za britanski bankarski sistem na "stabilan" sa „negativan" zbog stanja njihovih bilansa u periodu smanjivanja kamatnih stopa.

Guverner Bailey je izjavio da bi BoE mogla postati malo aktivnija u procesu smanjivanja kamatnih stopa, te nagovijestio mogućnost smanjenja ukoliko inflacija i dalje bude pod kontrolom. Bailey je pohvalio ekonomsku otpornost Velike Britanije, a smatra da su potrebne veće investicije u infrastrukturni kako bi se suočili sa problemima starenja populacije, troškova odbrane i klimatskih promjena. Suprotno ovim guvernerovim izjavama, glavni ekonomista BoE Pill je istakao važnost opreza pri procjenjivanju upornosti inflacije i izjavio da se on zalaže za postepeno povlačenje restriktivnih mjera u monetarnoj politici. Upozorio je na opasnost preranog ili prebrzog smanjivanja kamatnih stopa, izrazio zabrinutost zbog trajnih inflatornih pritisaka, te istakao da rast plata i inflacija u uslužnom sektoru i dalje predstavljaju problem.

Tabela 5: Kretanje ekonomskih indikatora za UK

Red. br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Nationwide indeks cijena kuća (G/G)	SEP	2,7%	3,2%
2.	Bilans tekućeg računa (u mlrd GBP)	2. kvartal	-33,0	-28,4
3.	BDP (G/G) (final.)	2. kvartal	0,9%	0,7%
4.	Privatna potrošnja (Q/Q) (final.)	2. kvartal	0,2%	0,2%
5.	Javna potrošnja (Q/Q) (final.)	2. kvartal	1,4%	1,1%
6.	Ukupne poslovne investicije (Q/Q) (final.)	2. kvartal	-0,1%	1,4%
7.	Izvoz (Q/Q) (final.)	2. kvartal	0,8%	-0,3%
8.	Uvoz (Q/Q) (final.)	2. kvartal	7,7%	6,3%
9.	PMI indeks prerađivačkog sektora (final.)	SEP	51,5	51,5
10.	PMI indeks uslužnog sektora (final.)	SEP	52,8	52,4
11.	PMI kompozitni indeks (final.)	SEP	52,9	52,6
12.	PMI indeks građevinskog sektora	SEP	53,1	57,2
				53,6

Tokom protekle sedmice GBP je deprecirala u odnosu na EUR, pa je kurs EURGBP zabilježio rast sa nivoa od 0,83467 na nivo od 0,83618. GBP je deprecirala i u odnosu na USD, pa je kurs GBPUSD smanjen sa nivoa od 1,3374 na nivo od 1,3122.

JAPAN

Novoizabrani japanski premijer Ishiba planira da održi vanredne izbore 27. oktobra, godinu dana ranije nego što bi trebalo. Nakon pobjede na izborima za vođu LDP stranke, Ishiba namjerava da brzo zadobije povjerenje javnosti i da oživi popularnost LDP stranke, koja slabila. Postavio je cilj da do kraja decenije minimalna satnica dostigne 1.500 JPY i istakao važnost postizanja sigurnosti od nuklearne proizvodnje. On također namjerava da izgradi stabilne veze sa Kinom i da ojača veze sa Južnom Korejom. Ključni zvaničnici su izabrani, te će Katsunobu Kato biti ministar finansija, a Yoshimasa Hayashi glavni sekretar kabinetra.

Ishiba želi da okonča deflaciiju i pozvao je BoJ da zadrži blagu monetarnu politiku kako bi podržala ekonomski rast. Objećao je mjere ekonomске podrške, promociju investicija i minimalni rast plata. Ministar ekonomskog oporavka Akazawa smatra da BoJ treba biti oprezna kada su u pitanju dalja povećanja kamatnih stopa kako bi se osiguralo da Japan u potpunosti pobijedi deflaciiju. Njegovi komentari, kao i izjave guvernera Uede nagovještavaju da BoJ na kraju ovog mjeseca neće povećati kamatne stope. Guverner Ueda je informisao premijera Ishibu na njihovom prvom sastanku da će BoJ nastaviti da podržava japansku ekonomiju stimulativnom monetarnom politikom, te da ima vremena da se razmotre dalje odluke o monetarnoj politici. Ankete su pokazale da je podrška Ishibinom kabinetu relativno niska u poređenju sa podrškom koju su imale prethodne vođe.

Tržište svopova je smanjilo i vjerovatnoču za povećanje kamatnih stopa u decembru, što je potaklo rasprodaju JPY i želju da se kupuje imovina koja nosi viši prinos. Tržišni učesnici očekuju dalji pad vrijednosti ove valute. Nekoliko ministara iz Japana pokušalo je da ublaži uticaj Ishibinih komentara o odlaganju povećanja kamatnih stopa. Akazawa je dodao da je glavni problem određivanje adekvatnog trenutka za normalizaciju politike, ali da se ide ka toj normalizaciji. Zvaničnik MMF-a Kozak izjavio je da bi BoJ trebalo da postepeno povećava referentnu kamatnu stopu prateći podatke kao što su prognoze inflacije.

Tabela 6: Kretanje ekonomskih indikatora za Japan

Red. br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Industrijska proizvodnja (G/G) (prelim.)	AUG	-1,5%	-4,9%
2.	Maloprodaja (G/G)	AUG	2,6%	2,8%
3.	Indeks započetih kuća (G/G)	AUG	-3,5%	-5,1%
4.	Stopa nezaposlenosti	AUG	2,6%	2,5%
5.	Odnos slobodnih radnih mjesti i prijavljenih radnika	AUG	1,24	1,23
6.	PMI indeks prerađivačkog sektora (final.)	SEP	49,6	49,7
				49,8

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantovati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na osnovu njih.

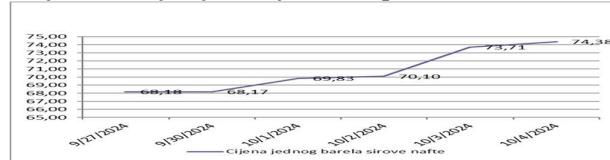
7.	PMI indeks uslužnog sektora (final.)	SEP	53,9	53,1	53,7
8.	PMI kompozitni indeks (final.)	SEP	52,5	52,0	52,9
9.	Monetarna baza (G/G)	SEP	-	-0,1%	0,6%
10.	Indeks potrošačkog povjerenja	SEP	37,0	36,9	36,7

JPY je tokom protekle sedmice deprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURJPY zabilježio rast sa nivoa od 158,79 na nivo od 163,26. JPY je deprecirao i u odnosu na USD, te je kurs USDJPY zabilježio rast sa nivoa 142,21 na nivo od 148,70.

NAFTA I ZLATO

Cijena jednog barela sirove nafte na otvaranju tržišta u ponedjeljak je iznosila 68,18 USD (61,08 EUR). Tokom protekle sedmice cijena nafte je imala tendenciju rasta. Eskalacija geopolitičkih odnosa na Bliskom istoku, uz poseban fokus na odnos Irana i Izraela, je ključni faktor koji podržava rast cijene ovog energenta. Početkom sedmice cijena je bilježila rast, pod uticajem vijesti da je Iran napao Izrael. Izraženiji rast cijene ovog energenta zaustavljen je nakon objavljanja vijesti da je OPEC+ pristao da ublaži smanjenje proizvodnje u decembru, nakon odgode zbog niskih cijena nafte. Predstavnici članica zemalja OPEC+ su diskutovali o Kazahstanu, Rusiji i Iraku, a vezano za kompenzaciju zbog prekoračenja proizvodnih kvota tokom ljeta. Ministar nafte Saudijske Arabije Abdulaziz Bin Salman je upozorio da bi cijena nafte mogla pasti na 50 USD po barelu ako se članice ne pridržavaju ograničenja. Prema podacima API, američke zalihe sirove nafte su u posljednjoj sedmici septembra smanjene za 1,5 miliona barela, dok su, s druge strane, prema podacima EIA, zalihe sirove nafte u istom periodu povećane za 3,9 miliona barela, što doprinosi jačanju zabrinutosti zbog prevelike ponude. Istraživanje tržišta pokazuje da je proizvodnja sirove nafte OPEC-a pala za 480.000 barela dnevno na 26,61 milion prošlog mjeseca nakon političke krize u Libiji. Uvoz nafte sa Bliskog istoka smanjen je na najniži nivo od januara, uz značajan pad izvoza Saudijske Arabije i Iraka, što bi se moglo pogoršati ako regionalni sukobi eskaliraju. U četvrtak je cijena nafte zabilježila priličan rast od preko 5%, nakon što je predsjednik SAD Biden spomenuo razgovore o podršci Izraelu u napadu na iranska naftna postrojenja. Inače, Iran proizvodi preko tri miliona barela dnevno, a svaki poremećaj mogao bi imati značajne globalne posljedice. Ovo je zasjenilo vijesti da će Libija nastaviti punu proizvodnju nafte od četvrtka, dodajući 700.000 barela dnevno nakon rješavanja političkog spora. Jačanje zabrinutosti da bi Izrael mogao napasti iranska naftna postrojenja je faktor koji je najviše doprinio rastu cijene ovog energenta krajem sedmice. Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 74,38 USD (67,78 EUR), što predstavlja rast od 9,09% na sedmičnom nivou (najveći sedmični rast od marta 2023. godine).

Graf 3: Kretanje cijene nafte tokom protekle sedmice

Na otvaranju londonske berze metala u ponedjeljak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.658,24 USD (2.381,51 EUR).

Cijena zlata je tokom protekle sedmice bilježila volatilna kretanja. Početkom sedmice cijena je zabilježila smanjenje pod uticajem rasta prinosa američkih državnih obaveznica i aprecijacije USD. Na smanjenje je uticao i govor predsjednika Feda Powella koji je signalizovao da se ne žuri sa daljim smanjenjem kamatnih stopa. Eskalacija tenzija na Bliskom istoku uticala je na rast privlačnosti zlata kao aktive sigurnog utočišta, što se reflektovalo na rast cijene ovog plemenitog metala tokom trgovanja u utorak.

Uprkos eskalaciji sukoba na Bliskom istoku, cijena zlata je sredinom sedmice zabilježila smanjenje. Analitičari smatraju da će dešavanja na Bliskom istoku i predsjednički izbori u SAD nastaviti biti faktori koji će u dugom roku podržavati cijenu ovog plemenitog metala. Tokom trgovanja u četvrtak cijena zlata se kretala u uskom rasponu, uz jačanje USD koje se suprotstavlja privlačnosti zlata kao sigurnog utočišta usred eskalacije tenzija na Bliskom istoku.

Objavljanje pozitivnih podataka sa tržišta rada u SAD, odrazilo se na smanjenje cijene zlata tokom trgovanja u petak. Ipak, zlato i dalje ostaje podržano geopolitičkim rizicima na Bliskom istoku. Kina je tokom septembra, peti mjesec zaredom, zadržala rezerve zlata na nivou od 72,8 miliona trojnih uncii.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.653,60 USD (2.418,08 EUR), što predstavlja blagi pad od 0,17% na sedmičnom nivou.

Graf 4: Kretanje cijene zlata tokom protekle sedmice

